

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Betänkandet Lag om flygpassageraruppgifter i brottsbekämpningen (SOU 2017:57)

Allmänt

Tullverket lämnar följande synpunkter på betänkandet.

Tullverket anser att utredningens förslag för genomförandet av PNR-direktivet i allt väsentligt är positivt. Tullverket arbetar redan idag med bokningsuppgifter för att göra profileringar och riktade selekteringar för kontroll. Det arbete som nu föreslås ske i den nationella enheten för passagerarinformation kommer att fylla en central funktion för att bl.a. förhindra den grova brottsligheten med restriktionsvaror, såsom narkotika m.m. som Tullverket har att ingripa emot. Tullverket ser mycket positivt på att det profileringsarbete som idag sker manuellt i stora delar kommer att bli automatiserat. Tullverket välkomnar således förändringen vilken innebär att brottsbekämpningen kommer bli mer effektiv och i ökad omfattning leda till att grov kriminalitet kan stoppas.

Tullverket ser dock med stor oro på att det inte kommer att vara tekniskt möjligt för alla flygbolag att vara uppkopplade till den nya enheten till maj 2018 och att den centrala enhetens funktioner inte kan vara i full drift med elektronisk hantering. Det finns därför ett behov och är önskvärt att även kunna ha en annan hantering för mottagande och behandling av uppgifter under en period. Det finns annars en risk för att de brottsbekämpande myndigheternas under en period kommer att få tillgång till färre PNR-uppgifter än idag. Direktivet har ett utrymme för alternativa lösningar om det finns tekniska hinder. Den tid som återstår innan direktivet ska vara genomfört i svensk rätt är kort och genom föreslagna lagändringar försvinner de regleringar som idag finns för inhämtande av motsvarande uppgifter från flygoperatörerna. Tullverket anser att en lösning måste säkerställas så att negativa konsekvenser kan undvikas.

Överensstämmelse med tullbrottsdatalagen

Tullbrottsdatalagens (2017:447) reglering om att det inte är tillåtet att göra bokningsuppgifter gemensamt tillgängliga har fortsatt relevans även efter ett

ikraftträdande av den föreslagna lagen såvitt avser bokningsuppgifter för transportslag som står utanför den föreslagna lagen, t.ex. för fartyg, bussar, tåg o dyl.

Det är viktigt att denna reglering inte lämnar utrymme för otydlighet t.ex. beträffande olika trafikslag eller beträffande hantering av uppgifter begärda från eller erhållna från den nationella enheten. De förslag som nu läggs om hur kretsen av dem som hanterar uppgifterna ska begränsas bedömer dock Tullverket som nödvändiga och i sig tillräckliga.

Härvid kan följande noteras. Tullbrottsdatalagen föreskriver hur bokningsuppgifter som begärts in med stöd av tullagen och inregränslagen får behandlas av Tullverket. Att dessa bokningsuppgifter inte får göras gemensamt tillgängliga framgår av förarbetena till tullagen (2016:253) och lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen) där man särskilt angett att endast särskilt utpekade tjänstemän får ha tillgång till bokningsuppgifterna. Detta eftersom majoriteten av de personer som förekommer i bokningslistorna är oskyldiga resenärer och genom begränsningen har en avvägning gjorts att tillgången till en begränsad krets väger upp intrånget i resenärernas personliga integritet. Tullbrottsdatalagen anger även att endast de som behöver ha tillgång till uppgifterna för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter ska medges tillgång (2 kap. 11 §). Vidare ställs det krav på behörighetsstyrning och loggning samt gallring.

Det finns inte något motsvarande krav om att uppgifterna inte får vara gemensamt tillgängliga i hanteringen av PNR-uppgifter i den föreslagna lagen om flygpassageraruppgifter. Detta torde kunna förklaras med att de dels begärs in i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda eller lagföra *terroristbrottslighet eller grov brottslighet*, dels hämtas in och behandlas av den särskilda enheten vid Polismyndigheten, vilket innebär att de redan från början hanteras av en begränsad krets. När Tullverket begär ut PNR-uppgifter från enheten eller mottar sådana uppgifter görs de inom ramen för ett underrättelseärendande eller förundersökning. Dessa ärenden får enligt tullbrottsdatalagen dock göras gemensamt tillgängliga men kan i praktiken behandlas, p.g.a. dess känslighet, bara av en liten krets personer. De förslag som finns i utredningen om ny lag om flygpassageraruppgifter i brottsbekämpningen kommer således att kunna samverka med den reglering som finns i den kommande brottsdatalagen (2018:000) och tullbrottsdatalagen.

Övrigt

Det kan finnas anledning att på ett tydligare sätt genomföra kravet som finns i artikel 6.8 i PNR-direktivet om att enhetens lagring, behandling och analys av

PNR-uppgifter måste ske på en eller flera säkra platser på en medlemsstats territorium för att uppfylla krav på säkerhetsbestämmelser.

Tullverket erinrar också om den hemställan, som lämnats av Tullverket till regeringen¹ den 27 februari 2017, om att få direktåtkomst till passagerarregistret där API-uppgifterna finns.

Polismyndighetens och Säpos experter i utredningen har i ett särskilt yttrande angivit att det finns goda skäl att införa en utökad skyldighet för resebyråer och researrangörer att överföra PNR-uppgifter till den svenska enheten för passagerarinformation. Tullverket anser att det finns skäl att fortsatt beakta denna fråga.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit generaltulldirektören Therese Mattsson, beslutande, överdirektören Per Nilsson, chefsjuristen Charlotte Zackari och verksjuristen Karin Engstrand, föredragande.

TULLVERKET

Therese Mattsson

Karin Engstrand

Kopia till:

Fidep

VLS

KOM

BB

¹ Tullverkets dnr STY 2017-180.